

İlk yardım eğitimi faaliyetinde tutlacak defter ve belge düzeni hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	68509125-105.01-[VUK/2016/02]--5
Tarih	02.01.2019

T.C.

BOLU VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : 68509125-105.01-[VUK/2016/02]--5

02.01.2019

Konu : Serbest Meslek Faaliyeti

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzla, İlk Yardım Eğitim Merkezi olarak mükellefiyet tesis ettirdiğinizi, işinizin konusunun müşterilerinize ilk yardım eğitimi vermek, dolayısıyla bilginizi satmak olduğundan serbest meslek faaliyetine girdiğinizi, belediyeden ruhsat alabilmeniz için oda kaydınızı yaptırmak üzere esnaf ve sanatkarlar odasına gittiğinizde, odaya kaydınızı yapmayıp sizi ticaret odasına yönlendirdiklerini, ticaret odasına başvurduğunuzda da, bilanço esasına göre defter tutmanız halinde kayıt yapabileceklerini bildirdiklerinden, bilanço esasına göre defter tasdik ettirdiğinizi, bilanço esasına göre defter tuttuğunuzda bu defterin serbest meslek defteri yerine geçip geçmeyeceği ile müşterilerinize serbest meslek makbuzu mu, yoksa fatura mı düzenlemeniz gerektiği hususunda Defterdarlığımızın görüşünün bildirilmesi istenilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

- 37 inci maddesinde "*Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar ticari kazançtır.*",

- 65 inci maddesinde *"Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.*

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır."

hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, ticari faaliyet bir tür emek-sermaye organizasyonuna dayanmakta olup, kazanç sağlama niyet ve kastının bulunup bulunmaması böyle bir organizasyon tarafından icra edilen faaliyetin "ticari faaliyet" olma niteliğine etki etmemektedir. Ancak bir faaliyetin "ticari faaliyet" sayılabilmesi için, kazanç sağlama niyet ve kastı gerekmemekle birlikte faaliyeti icra eden organizasyonun bütün unsurlarıyla birlikte değerlendirildiğinde kazanç sağlama potansiyeline sahip olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Ticari faaliyette, sermaye ve emekten oluşan sürekli bir organizasyon mevcut olup, bu organizasyon içindeki sermaye ve emeğin payı, yapılan faaliyetin türüne, niteliğine ve büyüklüğüne bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Serbest meslek faaliyetinde ise ticari kazançtan farklı olarak sermaye değil şahsi mesai, ilmi veya mesleki bilgi ya da ihtisas ön plana çıkmaktadır.

Dolayısıyla, bir faaliyetin serbest meslek faaliyeti olduğundan söz edilebilmesi için yalnızca emeğe dayanan bir organizasyonun varlığı yeterli bulunmamakta, emeğe dayalı olmasının yanı sıra geliri doğuran bu emeğin, ilmi ya da mesleki bilgi veya ihtisasa da dayalı olması gerekmektedir.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 172 nci maddesinde ticaret erbaplarına ve serbest meslek erbabına defter tutma mecburiyeti öngörülmüş, anılan Kanunun 227 nci maddesinde ise bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsikinin mecburi olduğu belirlenmiştir.

Mezkur Kanunun 210 uncu maddesinde serbest meslek erbabının serbest meslek kazanç defteri tutacağı hüküm altına alınmış ve 236 ncı maddesinde ise, *"Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir."* hükmüne yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, 213 sayılı Kanunun 176 ncı maddesinde tüccarların defter tutmak bakımından iki sınıfa ayrıldığı; I inci sınıf tüccarların bilanço esasına göre, II nci sınıf tüccarların işletme hesabı esasına göre defter tutacağı; 177 nci maddesinde kimlerin birinci sınıf tüccar, 178 inci maddesinde de kimlerin ikinci sınıf tüccar sayılacağı belirlenmiş ve aynı maddede yeniden işe başlayan tüccarların yıllık iş hacimlerine göre sınıflandırılincaya kadar II nci sınıf tüccar gibi hareket edebilecekleri; 229 uncu maddesinde ise tüccar tarafından satılan emtia veya yapılan iş karşılığında, müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere ticari bir vesika olarak fatura düzenlenmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre,

- İlk yardım eğitim hizmeti faaliyetinin bir işverene tabi ve belli bir işyerine bağlı olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabınıza yapılması halinde, elde edeceğiniz gelir serbest meslek kazancı sayılarak serbest meslek kazancının tespitine ilişkin hükümlere göre vergilendirilecektir.

Bu durumda, faaliyetiniz dolayısıyla serbest meslek kazanç defteri tutmanız ve mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatınız için serbest meslek makbuzu düzenlemeniz icap etmektedir.

- İlk yardım eğitim hizmeti faaliyetinin bir ticari organizasyon içinde yapılması halinde ise, elde edilen gelir ticari kazanç olarak değerlendirilecek ve ticari kazancın tespitine ilişkin hükümlere göre vergilendirilecektir.

Bu durumda, yıllık iş hacmine göre sınıflandırılınca kadar işletme hesabı esasına veya ihtiyari olarak bilanço esasına göre, yıllık iş hacmi neticesinde ise tabi olacağınız sınıfa ilişkin defterleri tutmanız gerekmektedir. Ayrıca söz konusu faaliyetiniz kapsamındaki işlemlerinizi için, genel hükümler çerçevesinde, fatura veya fatura yerine geçen belge düzenlemeniz zorunlu bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026